

СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ: СУГЕСТИВНА ТЕХНОЛОГІЯ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В роботі розглянуто сугестивну технологію, основні види та стани сугестії, виокремлено свідомі та несвідомі механізми навіювання. Зроблений аналіз поняття «сугестія». Значну увагу приділено питанням самовдосконалення людини, розвитку професійної компетентності та професійного самовдосконалення педагогів.

Ключові слова: інноваційні методи навчання, педагогічні технології, сугестопедагогіка, заклади вищої освіти, психологія, педагогіка, сугестія.

Abstract

Suggestive technology, main types and states of suggestion are considered in the work, conscious and unconscious mechanisms of suggestion are highlighted. An analysis of the concept of "suggestion" was carried out. Considerable attention is paid to issues of self-improvement of a person, development of professional competence, professional self-improvement of teachers.

Keywords: innovative teaching methods, pedagogical technologies, suggest pedagogy, institutions of higher education, psychology, pedagogy, a suggestion.

Вступ

Значне прискорення темпів технічного та соціального прогресу, глобалізація світової економіки, невизначеність у житті, інтелектуальні перевантаження та потреба в постійній трансформації знань призвели до того, що проблеми підвищення працездатності та конкурентоздатності фахівців набули особливої актуальності. Наразі дослідження зарубіжних і вітчизняних педагогів присвячені розробці інноваційних педагогічних технологій для інтенсифікації навчального процесу [1-6]. Однією з таких технологій є сугестопедагогіка, за допомогою якої, з метою підвищення ефективності та поглиблення освітнього процесу, запроваджено психотерапевтичний напрям у педагогіці.

Результати дослідження

Творцем сугестивної технології навчання в 1966 році став болгарський педагог і лікар-психотерапевт Г. Лозанов. У створеному ним науково-дослідному інституті сугестопедії болгарські вчені створили методіку прискореного вивчення різноманітних навчальних дисциплін і довели, що сугестопедія є новою дидактично-психологічною системою, а тільки новий метод навчання [7, с. 34]. На думку Г. Лозанова, неусвідомлювана психічна активність особистості в безпосередньому зв'язку з її усвідомлюваною активністю є носієм не тільки найтемніших інтенсивних тенденцій, а й вторинно-автоматизованої діяльності, яка зумовлює будь-які навчання та розвиток людини [7, с. 109]. Відповідно, неусвідомлювана психічна активність є забезпечує формування індивідуальної та видової пам'яті. До сугестивних засобів відносяться авторитет, двоплановість, інфантилізація, ритм, інтонація та концертна псевдопасивність, які спрямовані на розкриття резервних можливостей кожної особистості.

Окрім Болгарії, сугестивні технології навчання знайшли застосування у Франції, США, Канаді, Німеччині, Італії, Угорщині та інших. Також основи сугестопедії висвітлені в працях вітчизняних учених: В. Салімона, Т. Хоми, Т. Чубукової та інших [8-10]. Вітчизняний досвід сугестопедії було узагальнено в працях С. Пальчевського [11-14].

Дослідження багатьох вчених довели значне зниження втоми та підвищення працездатності під впливом сугестивних засобів у процесі вивчення іноземної мови. Отже, актуальним завданням сугестології та сугестопедії є розробка методів і способів сугестивного управління процесом

працездатності для зменшення втоми. Наразі, сугестологія визначається як науковий напрям, теоретичні й експериментальні положення якого формують сугестивну частину сугестивної педагогіки. За 60 років накопичений значний теоретичний і практичний обсяг знань і досліджень у цій галузі педагогіки. Відповідно, сугестопедагогіка (від лат. *suggestio* – навіювання) визначається як психотерапевтичний напрям у педагогіці, що з навчально-виховною метою цілеспрямовано використовує засоби навіювання для розширення та поглиблення освітнього процесу.

Сугестопедагогіка складається з трьох основних частин: гіпнопедії, релаксопедії та [13, с. 57]. Отже, сугестивну технологію можна визначити як навчання на основі емоційного навіювання в стані неспання, що спричиняє надзвичайне запам'ятовування. Технологія передбачає комплексне використання всіх невербальних і вербальних, внутрішніх і зовнішніх засобів сугестії. Реалізація цієї концепції передбачає створення особливих психолого-педагогічних умов навчання людини [15, с. 41].

Застосуванням сугестії на етапі засвоєння навчального матеріалу обов'язково передбачає управління енергетичними процесами та працездатністю студентів. Важливим методом, який застосовується комплексно з сугестопедією, є релаксація, під час якої активізуються резервні психічні можливості, що закладені в неусвідомлюваній сфері психіки студентів, і є основою для навіювального впливу з дидактичною і виховною метою [16, с. 74].

Отже, релаксопедичному навчанню притаманні такі особливості:

- релаксопедичне навчання може бути застосоване для різних вікових груп студентів, а також і школярів;

- під час реалізації релаксопедичного навчання не застосовується спеціальне обладнання: заняття проводяться в умовах ЗВО або школи;

- може застосовуватися для масового навчання, завдяки доступності й простоті;

- психічна саморегуляція під час релаксопедичного навчання має значне профілактичне значення: на початку навчання управління психічним станом студентів відбувається за допомогою та під керівництвом викладача, у подальшому, завдяки оволодінням аутотренінгом, у них формується саморегуляція.

Можна виділити три основних принципа сугестопедичного навчання:

- характеризується радістю, ненапруженістю та концентративною психорелаксацією: процес навчання студентів у закладах вищої освіти відбувається в умовах психологічного комфорту, радості, ненапруженості, що сприяє не тільки покращенню процесів запам'ятовування, але й позитивно впливає на особистість у цілому;

- відбувається єдність парасвідомого-свідомої та інтегральної мозкової активації, що фіксується на прикладі професійної діяльності психотерапевтів та акторів театру й кіно;

- формується сугестивний взаємозв'язок «педагог-учень», адже, педагог упродовж заняття створює потрібну сугестивну атмосферу в групі та керує сугестивними стосунками за допомогою ходи, міміки, жести, виразу очей, інтонації, обстановки. Тому педагог повинен бути ерудованим, мати потрібні професійні якості, авторитет, силу переконання, вміння створювати атмосферу довіри в навчальній групі.

Дослідження довели, що під час освітнього процесу неможливо обійтися без процесів навіювання та самонавіювання. Їхнє застосування не тільки допомагає якісно організувати освітній процес, а й розвивати впевненість у собі, підвищити самооцінку та сформувані уявлення про себе, забезпечити турботу про особистісне зростання людини [17, с. 398].

Висновки

Відбувається постійне зростання інтересу до сугестопедагогіки як складової частини нетрадиційної педагогіки., у зв'язки з тим, що завдання, які постали перед людством в XXI столітті, значно ускладнилися і їх часто неможливо розв'язати методами та засобами традиційної педагогіки. А сугестивні технології стали невід'ємною складовою педагогічного процесу та спілкування між людьми взагалі. Отже, подальше впровадження сугестивної технології в освітній процес, на нашу думку, є надзвичайно перспективним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Dembitska S., Kobylyanska I., Kobylianskyi O., & Puhach V. (2023). Psychological and didactic fundamentals of modern educational technologies of visualization. Педевтологія, 1, 36-43.

2. Dembitska S., Kobylyanska I., Kobylianskyi O., Tatarchuk V., & Pugach S. (2022). Method of the assessment of the professional competence formation. *Modern Science – Moderni veda*, 4, 31-41.
3. Dembitska S., Kobylianskyi O., Kobylyanska I., Pugach S., & Akimova O. (2022). Methodology and information formation of professional competency of the specialists in the system of postgraduate education. *Modern Science – Moderni veda*, 5, 77-87.
4. Dembitska S., Kobylianskyi O., & Puhach V. (2022). Improvement of the procedure of the professional competence evaluation of the students of technical specialties. *Modern Science – Moderni veda*, 3, 53-60.
5. Kobylianskyi, O., Stavnycha, T., Dembitska, S., Kobylianska, I., & Miastkovska, M. (2024). Innovative Learning Technologies in the Process of Training Specialists of Engineering Specialties in the Conditions of Digitalization of Higher Education. Towards a Hybrid, Flexible and Socially Engaged Higher Education. ICL 2023. *Lecture Notes in Networks and Systems*, vol 911. Springer, Cham. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-031-53382-2_1.
6. Miastkovska, M., Dembitska, S., Puhach, V., Kobylianska, I., & Kobylianskyi, O. (2024). Improving the Efficiency of Students' Independent Work During Blended Learning in Technical Universities. Towards a Hybrid, Flexible and Socially Engaged Higher Education. ICL 2023. *Lecture Notes in Networks and Systems*, vol 899. Springer, Cham. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-031-51979-6_21.
7. Лозанов, Г. К. (1973). Основы сугестологии. София.
8. Салімон, В. М. (2012). Уроки географії з використанням музичних творів як форма сугестопедичної технології навчання. *Проблеми безперервної географічної освіти і картографії*, 15, 91–94.
9. Хома, Т. (2020). Активні методи навчання в педагогіці вищої школи. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, 69(3), 149–152.
10. Чубукова, Т. (1998). Сугестія і сугестопедія у навчальному процесі. *Історія в школі*, 1, 8–11.
11. Пальчевський, С. С. (2008). Педагогіка: навчальний посібник. Київ: Каравела.
12. Пальчевський, С. С. (2002). Сугестопедагогіка: монографія. Рівне.
13. Пальчевський, С. С. (2005). Сугестопедагогіка: новітні освітні технології. Рівне: РДГУ.
14. Пальчевський, С. С. (2006). Сугестопедія: історія, теорія, практика: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Кондор.
15. Гончаров, С. М. (2008). Сугестивні технології навчання в кредитно-модульній системі організації навчального процесу: навч.-метод. посіб. Рівне: НУВГП.
16. Пехота, О. М. та ін. (2004). Освітні технології: навч.-метод. посіб. Київ: А.С.К.
17. Матвієнко, В. Я. (2001). Соціальні технології. Київ: Українські пропілеї.

Шевченко Василь Васильович – аспірант кафедри галузевого машинобудування, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: aspirant.shevchenko@gmail.com.

Пугач Віталіна Миколаївна – к. пед. н., доцент, доцент кафедри правознавства і гуманітарних дисциплін, Вінницький навчально-науковий інститут економіки Західноукраїнського національного університету, Вінниця, e-mail: pugach.vitalina@gmail.com.

Vasyl V. Shevchenko – graduate student of Industrial Engineering Department, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: aspirant.shevchenko@gmail.com.

Vitalina M. Pugach – Candidate of Sc. (Pedagogical), Associated Professor, Associated Professor of the Chair Law and Humanities, Vinnytsia Educational and Scientific Institute of Economics, Western Ukrainian National University, Vinnitsa, e-mail: pugach.vitalina@gmail.com.